

Standardy dla obsługi geodezyjnej sądów cywilnych (cz. I)

Biegli sądowi a rzeczywistość

Opinia biegłego powinna stanowić jedno z podstawowych źródeł dowodowych możliwych do wykorzystania w postępowaniach sądowych. Od jakości tej opinii zależy prawidłowe rozstrzygnięcie przez sąd danej sprawy. Czy biegli geodeci mogą obecnie tę jakość zagwarantować?

Ważne jest, aby osoby powołane na biegłych sądowych posiadały wysokie kwalifikacje zawodowe, czyli: odpowiednie wykształcenie, doświadczenie (a więc praktykę), a także odpowiednie umiejętności komunikacyjne oraz predyspozycje etyczne.

Obecnie obowiązują w tej sprawie dwa podstawowe przepisy interesujące nas, geodetów. Są to rozporządzenia ministra sprawiedliwości:

- z 24 stycznia 2005 r. w sprawie biegłych sądowych (DzU nr 15 poz. 133),

- z 24 kwietnia 2013 r. w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu cywilnym (DzU poz. 518).

Od 10 już lat w trakcie opracowywania i konsultacji jest projekt ustawy o biegłych sądowych. Organizacje geodezyjne także zgłaszały do niego swoje uwagi. Trudno ocenić, dlaczego przepis tak ważny i potrzebny nie może ujrzeć światła dziennego. Musimy więc do czasu zmiany przepisów korzystać z regulacji aktualnie obowiązujących.

• Powoływanie biegłych sądowych w Polsce

Rozporządzenie z 2005 r. jednolicie (żeby nie powiedzieć: sztapowo) traktuje wszystkie profesje. A oto podstawowe

zasady związane z powoływaniem i funkcjonowaniem biegłych sądowych w naszym kraju:

- biegłego ustanawia prezes sądu okręgowego,

- biegłego powołuje się na 5 lat,

- biegłym może zostać osoba, która: korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich, ukończyła 25 lat, posiada teoretyczne i praktyczne wiadomości specjalne w danej gałęzi, daje rękojmię należytego wykonania obowiązków biegłego i wyrazi zgodę na ustanowienie jej biegłym,

- posiadanie wiadomości powinno być wykazane dokumentami lub innymi dowodami (ocenia je prezes sądu okręgowego),

- jeśli osoba jest zatrudniona, wymagana jest opinia zakładu pracy,

- przy wolnych zawodach niezbędna jest opinia organizacji zawodowej, do której osoba ta należy,

- biegły składa wobec prezesa sądu okręgowego przyrzeczenie o treści: „Świadomy znaczenia mych słów i odpowiedzialności przed prawem przyrzekam uroczyście, że powierzone mi obowiązki biegłego sądowego wykonywać będę z całą sumiennością i bezstronnością”,

- prezes sądu okręgowego może zwolnić daną osobę z funkcji biegłego, jeśli utraciła ona warunki do pełnienia tej funkcji albo jeśli nienależycie wykonuje swoje czynności,

- prezes prowadzi listę biegłych (m.in. geodetów),

- prezes skreśla z listy biegłych: osoby zwolnione z funkcji, w razie śmierci lub po upływie 5 lat,

- listy biegłych znajdują się w sekretariatach sądowych,

- w styczniu każdego roku prezes podaje do wiadomości sądom rejonowym w swoim okręgu oraz Ministerstwu Sprawiedliwości listy biegłych sądowych,

- biegłemu przysługuje za jego czynności wynagrodzenie ustalone odrębnymi przepisami (i to jest też bardzo ciekawa sprawa, o czym dalej),

- biegły nie może odmówić wykonania zleconych przez sąd czynności z wyjątkiem sytuacji szczególnych (losowych),

- biegły, wydając opinię, używa tytułu biegłego sądowego z oznaczeniem specjalności oraz sądu okręgowego, przy którym został ustanowiony,

- biegły musi zawiadomić prezesa o zmianie adresu zamieszkania, a także o zamierzonej przerwie w wykonywaniu czynności dłuższej niż trzy miesiące,

- jeśli biegły jest w trakcie wykonywania zleconych czynności, to musi zawiadomić o każdej przerwie (np. chorobie),

- nadzór nad biegłymi sprawuje prezes sądu okręgowego na zasadach wynikających z odrębnych przepisów.

Z ww. regulacji wynika, że podstawowym dokumentem sporządzanym przez biegłego jest opinia. W większości dzie-

dzin taka opinia poparta badaniami lub doświadczeniem biegłego w zupełności wystarczy. W tym miejscu trzeba zadać pytanie, czy również w sprawach geodezyjnych opinia będąca słownym opisem jakiegoś problemu wystarczy do wydania przez sąd odpowiedniego postanowienia. Z wszelkich znaków na niebie i na ziemi wynika, że nie. Jak wiadomo, trzeba opracować odpowiednią dokumentację geodezyjno-prawną powiązaną z sytuacją terenową, często w kilku wariantach, a dopiero do niej – jako dodatek – przygotować opinię dla sądu z niezbędnym uzasadnieniem.

Ale na początku zastanówmy się nad oceną samych zasad powoływania biegłych sądowych w Polsce oraz ich funkcjonowania. Z podanego wcześniej opisu wynika, że decyzja, kogo prezes powoła na biegłego, zależy wyłącznie od niego. Mamy tylko dwa ostre kryteria: korzystanie z praw cywilnych i obywatelskich (czyli nie może to być np. przestępca albo człowiek ubezwłasnowolniony) i ukończenie 25 lat. Pozostałe wymogi dotyczące wiedzy biegłego są bardzo ogólne. Przepis nie mówi o wykształceniu, liczbie lat pracy w danej specjalności czy posiadaniu państwowych uprawnień zawodowych. Jeśli prezes sądu okręgowego uzna, że biegłym może zostać osoba niemająca wykształcenia geodezyjnego i nieposiadająca uprawnień (ale która np. pracowała u ojca geodety przez 10 lat), to wpisze ją na listę biegłych, bo jego zdaniem osoba ta daje rękojmię należytego wykonania czynności biegłego.

Ale tak naprawdę nikt nie nadzoruje pracy biegłych geodetów. Ani prezes, ani sędzia rozstrzygający poszczególne kwestie nie są w stanie ocenić pracy biegłego, bo nie są specjalistami w tej dziedzinie. A jeśli dodamy do tego, że nie istnieją żadne standardy ustalające zasady sporządzania odpowiednich dokumentów geodezyjnych dla sądów, to mamy pełny obraz ściany, przed którą stoimy. Ale o standardach w dalszej części artykułu.

Zobaczmy najpierw, jak wyglądają zasady powoływania biegłych sądowych w innych krajach, a także, jak są oni nadzorowani.

● Jak radzą sobie inne kraje?

W Europie brak jest jednolitych zasad co do powoływania biegłych sądowych, a także ich roli oraz warunków, jakie powinni spełniać. Próby ustalenia takich standardów pracy ekspertów (a więc także biegłych) były podejmowane przez Europejski Komitet Normalizacyjny (CEN), szczególnie w latach 2012-14, kiedy odpowiedzialny był za to Polski Komitet Normalizacyjny. Wygląda na

to, że prace te są kontynuowane, ale na razie bez konkretnych efektów.

Obecnie w jednym państwach istnieją rejestry biegłych, w innych takich rejestrów brak. Różne są też zasady powoływania biegłych. A oto przykłady z różnych krajów:

- biegli powoływani są przez sąd na okres kadencji,

- biegłego powołuje sąd doraźnie do konkretnej sprawy,

- biegły wyznaczany jest bezpośrednio przez strony i pełni funkcję wyspecjalizowanego świadka,

- za ustanowienie biegłych odpowiada niezależna agencja państwa albo licencjonowane podmioty prywatne.

Wspólne jest natomiast to, że w każdym kraju kandydaci na biegłych muszą spełniać podobne określone kryteria: wiedza, doświadczenie, wymogi natury etycznej. Różnie jest to zapisane w regulacjach prawnych. Nieraz ogólnie (tak jak w Polsce), innym razem konkretnie i jednoznacznie. Ale mimo to we wszystkich państwach zdarza się, że o wpis na listę biegłych starają się osoby niekompetentne, upatrujące w tym sposobu na podniesienie swojego statusu zawodowego. Podobno nigdzie nie udaje się zapobiec wpisywaniu takich kandydatów na listę biegłych. Głównym powodem tego zjawiska jest brak odpowiednich narzędzi dla merytorycznej oceny kandydatów. Gorzej, że z tych samych powodów nie udaje się eliminować błędnych opinii takich biegłych. Ale to oczywiście nie oznacza, że nie należy się starać tym negatywnym zjawiskom zapobiegać.

A oto krótki przegląd sytuacji w kilku wybranych krajach.

1. Niemcy:

- biegły pełni funkcję pomocnika sądu, którego nie wiążą żadne zobowiązania wobec stron,

- funkcja biegłego może być powierzona tylko osobie fizycznej,

- listy biegłych prowadzone są na poziomie landów przez izby zawodowe,

- istnieje możliwość powołania eksperta nieujętego w wykazie biegłych,

- wymogi dotyczące biegłych ustalane są przez poszczególne izby, ale do podstawowych należą: posiadanie wiadomości specjalnych, umiejętność przygotowania klarownych i rzetelnych opinii, niezależność i bezstronność.

2. Czechy:

- z usług biegłych mogą korzystać zarówno sądy, jak i inne instytucje publiczne,

- listy biegłych są prowadzone w regionach oraz w centrali (w Ministerstwie Sprawiedliwości),

- kryteria są zdecydowanie konkretniejsze niż u nas, tj.: wyższe wykształce-

nie w danej dziedzinie, 5-letnia praktyka zawodowa, ukończony kurs dla biegłych,

- wydane opinie biegli muszą przechowywać przez 10 lat dla umożliwienia kontroli ich pracy,

- prezesi sądów mają prawo weryfikacji biegłych w drodze egzaminu (po dwóch negatywnych ocenach następuje skreślenie biegłego z listy),

- za błędne decyzje biegli ponoszą odpowiedzialność odszkodowawczą, dlatego muszą być ubezpieczeni od odpowiedzialności cywilnej.

3. Francja:

- biegłych powołuje sędzia, który decyduje o zakresie opinii,

- strony mają 10 dni na uwagi do opinii i pytania do biegłego,

- obowiązuje rejestr biegłych (są listy regionalne i lista narodowa),

- sąd powinien kierować się przygotowaniem merytorycznym biegłego, obiektywizmem, przejrzystością wypowiedzi i rzetelnością wydanej opinii,

- wniosek o wpisanie na listę biegłych składa się do prokuratora generalnego,

- biegły musi spełnić następujące kryteria: wiek do 70 lat, osoba niekarana, nieograniczona w prawach publicznych, posiadająca wystarczające doświadczenie zawodowe, dotychczasowa działalność bez zarzutu, wiarygodność i niezależność,

- okres próbny trwa 2 lata, po czym następuje komisyjna ocena jego działalności (także jako biegłego),

- następnie biegły wpisywany jest na listę regionalną na okres 5 lat,

- po upływie kolejnych 3 lat biegły może złożyć wniosek o wpisanie na listę narodową (kadencja trwa 7 lat).

4. Wielka Brytania:

- biegły sądowy jest wyznaczany przez strony postępowania,

- biegły pełni funkcję świadka i jednocześnie eksperta,

- mimo że biegły jest powoływany przez stronę, ma obowiązek dostarczyć obiektywną i bezstronną opinię co do faktów,

- nie prowadzi się list biegłych,

- opinia musi być zgodna ze standardami przyjętymi w danej dziedzinie,

- standardy dotyczące funkcjonowania biegłych ustala Urząd Regulatora do spraw Nauk Sądowych; urząd ten korzysta z pomocy Rady do spraw Nauk Sądowych, która określa ww. standardy we współpracy ze stowarzyszeniami, samorządami i organizacjami ekspertów z poszczególnych dziedzin,

- ustalone są także szczegółowe wymagania, co powinna zawierać opinia biegłego (kwalifikacje biegłego, wykaz literatury, informacje przedstawione biegłemu do wydania opinii, elementy stanu

faktycznego, informacje o osobach, które wykonywały jakieś czynności, których wyniki wzięte były pod uwagę w opinii, wszelkie informacje, jakich sąd będzie potrzebował do wydania postanowienia, podsumowanie wniosków, oświadczenie biegłego o zeznawaniu prawdy).

5. USA:

• podobnie jak w Wielkiej Brytanii biegły pełni funkcję świadka i eksperta,

• kryteria to wiedza, umiejętności, doświadczenie i wykształcenie pozwalające na ocenę faktów istotnych w sprawie,

• biegli wskazywani są przez strony postępowania,

• nie ma rejestru biegłych,

• o powołaniu biegłego decyduje sąd z udziałem stron, które zadają pytania, preferując swojego kandydata, a starając się podważyć kompetencje kandydata strony przeciwnej,

• biegły musi znać i rozumieć metodologię i procedury konieczne do sporządzenia opinii; musi mieć też odpowiednią wiedzę oraz doświadczenie; cenne są także własne publikacje, które potwierdzają jego wiedzę,

• krytykowane jest opłacanie biegłych przez strony, co może budzić wątpliwości co do ich bezstronności, ale łagodzi tę opinię możliwość zadawania pytań przez stronę przeciwną,

• opinia biegłego oceniana jest przez sąd z uwzględnieniem następujących kwestii: czy zastosowana metoda może być potwierdzona doświadczalnie, czy oceniło ją środowisko naukowe, czy możliwe jest określenie błędów pomiarowego wykorzystanej metody, czy istnieją standardy stosowania tej metody, w jakim stopniu została zaakceptowana przez środowisko,

• zgłaszane są także wątpliwości, czy sąd jest w stanie dokonać wystarczającej oceny opinii (moim zdaniem bardzo często nie jest to możliwe).

W tych kilku przykładach można znaleźć liczne podobieństwa, ale też wiele różnic. Przy opracowywaniu projektu ustawy o biegłych sądowych autorzy tego przepisu starali się wykorzystać pozytywne doświadczenia innych krajów, ale specyfiki naszego zawodu nie uwzględniono. Możliwe, że w następnych wersjach projektu tematyka ta przebiegnie się i będzie wzięta pod uwagę.

• Stawki wynagrodzenia biegłych sądowych

Sprawy wynagradzania biegłych reguluje drugie z wymienionych na wstępie rozporządzeń, czyli to z 2013 roku. Dopiero w tym akcie wykonawczym w § 7 ust. 3 wymieniona jest nasza profesja:

„Wynagrodzenie za wykonaną pracę biegłych z dziedziny geodezji i kartografii, w zakresie czynności opisanych w załączniku nr 3 do rozporządzenia, można określić według stawki albo taryfy zryczałtowanej wskazanej w tym załączniku”.

Dane z załącznika prezentujemy na stronie obok. W tabeli w kolumnie 4. mowa jest o „kwocie bazowej”. Zgodnie z ustawą budżetową na rok 2016 kwota bazowa wynosi obecnie 1766,46 zł.

Nie będę w tym artykule oceniał wysokości stawek dla biegłych, bo z wielu publikacji wynika, że są one stanowczo za niskie. Postaram się jedynie ocenić treść niektórych zapisów tej tabeli.

• Poz. 1 – nie budzi zastrzeżeń.

• Poz. 2 – obecnie zgodnie z ustawą *Pgik* oraz przepisami wykonawczymi wypisy z rejestru gruntów oraz wyrisy z mapy ewidencyjnej mają prawo wykonywać wyłącznie organy administracji publicznej prowadzące ewidencję gruntów i budynków (zapis wymaga więc korekty, zamiast „sporządzenie” trzeba wpisać „uzyskanie”).

• Poz. 3 – wynika z niej, że z zasobu uzyskujemy wyłącznie dane dotyczące punktów granicznych oraz punktów osnowy geodezyjnej. Jest to kompletne nieporozumienie, bo uzyskujemy dziesiątki innych dokumentów i danych (zapis wymaga uzupełnienia).

• Poz. 4 – dotyczy wyłącznie ustalenia granic nieruchomości. Brak jest zapisu o dokonywaniu pomiarów, wzywaniu stron, sporządzaniu protokołu granicznego, wykonywaniu dokumentacji geodezyjnej, stabilizacji punktów granicznych znakami granicznymi oraz zaewidencjonowaniu operatu w PODGiK (zapis wymaga więc uzupełnienia).

• Poz. 5 – nie budzi zastrzeżeń.

• Poz. 6 – wywołuje najwięcej wątpliwości. Pod hasłem „Podział nieruchomości” wymieniono tutaj wyłącznie opracowanie wstępnego projektu podziału oraz obliczenia i wyznaczenie w terenie projektu podziału. Brakuje, podobnie jak w pozycji 4, zapisu o dokonywaniu pomiarów, sporządzaniu protokołu przyjęcia granic do podziału, wykonywaniu dokumentacji geodezyjnej, stabilizacji nowych punktów granicznych znakami granicznymi oraz zaewidencjonowaniu operatu w PODGiK (także ten zapis wymaga uzupełnienia).

• Poz. 7 – dotyczy innych prac geodezyjno-kartograficznych. Nie wiadomo, o jakiej mapie jest mowa w pierwszej części tekstu: „skartowanie i opisanie na mapie granic ustalonych w postępowaniu rozgraniczeniowym”. Czy chodzi o mapę zasadniczą, czy o mapę ewidencyjną, czy o jakąś inną mapę, np. jed-

nostkową. A wiadomo, że granice wnosimy na wszystkie te trzy mapy. W drugiej części tekstu jest podobny zapis, tyle że dotyczy podziału nieruchomości. Uwaga jest identyczna jak powyżej. Punkt 5 mówi o pomiarze i sporządzeniu szkicu sytuacyjnego do różnych celów. Nie bardzo wiadomo, co autor miał na myśli.

W taryfie tej całkowicie pominięto wszystkie czynności oraz dokumentację niezbędną:

• do zasiedzenia nieruchomości,

• przy wznawianiu znaków granicznych (art. 39 *Pgik*),

• przy ustanawianiu służebności gruntowych,

• przy ustanawianiu służebności przesyłu.

Ta taryfa, która miała wskazać typowe czynności biegłych w zakresie geodezji i kartografii, jest – jak widać – w większości niepełna i wymaga korekty. A w świetle stanowiska podzielanego przez wiele sądów, że geodeta: „jako biegły sądowy ma status autonomiczny (...), nie jest wykonawcą pracy geodezyjnej (...), nie ma obowiązku zdania po wykonanej pracy sporządzonych materiałów do zasobu geodezyjnego (...), nie ma obowiązku przy opracowywaniu opinii sporządzać pełnej dokumentacji potrzebnej do ujawnienia przyszłego orzeczenia sądowego w ewidencji gruntów, chyba że wynika to z zalecenia sądu” [fragmenty uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego w Kole, który uniewinnił biegłego odmawiającego sporządzenia i przekazania do PODGiK operatu pomiarowego podziału nieruchomości, więcej w *GEODECIE* 3/2014 – red.], należy przyjąć, że taryfa ta stanowi swego rodzaju standard dla sądów i biegłych decydujący o tym, co może zlecić sąd i co może być przedmiotem pracy biegłego i jego opinii.

Podobno biegłego sądowego w świetle stwierdzenia, że nie jest wykonawcą pracy geodezyjnej, nie obowiązuje *Pgik* oraz inne geodezyjne przepisy wykonawcze i nie podlega on nadzorowi organów geodezyjnych. Ma wykonywać wyłącznie te czynności, które zleci mu sąd. Jeśli sędzia uzna, że do wydania postanowienia o podziale wystarczy mu wstępny projekt podziału sporządzony odręcznie na kartce papieru, będzie to wystarczająca opinia zgodna z poz. 6 ww. taryfy.

Słyszę, że sądy wydają coraz więcej takich postanowień, a właściciele nic z tymi dokumentami nie mogą zrobić, bo bez pełniej dokumentacji przyjętej do zasobu nikt nie wprowadzi zmiany w ewidencji gruntów i budynków. Natomiast bez wyrysów i wypisów z ewidencji żaden sąd wieczystoksięgowy nie założy ksiąg wieczystych dla nowych działek.

Wynagrodzenia biegłych sądowych z zakresu geodezji i kartografii

Lp.	Określenie czynności	Jednostka	Procent kwoty bazowej za jednostką	Kwota netto [zł]	Kwota z VAT 23% [zł]
1	2	3	4	5	6
1	Badanie ksiąg wieczystych oraz akt w archiwach państwowych				
	1) za pierwszą księgę lub za pierwsze akta nieruchomości	nieruchomość	3,08	54,41	66,92
	2) za każdą następną księgę lub każde następne akta	nieruchomość	1,49	26,32	32,37
2	Wyciągi danych z operatu ewidencji gruntów:				
	• sporządzenie wypisu z rejestru gruntów:				
	1) za pierwszą działkę	działka	1,17	20,67	25,42
	2) za każdą następną działkę	działka	0,11	1,94	2,39
	• sporządzenie wypisu z rejestru gruntów i wyrys z mapy ewidencyjnej wraz z rozliczeniem powierzchni działek wykazanych w księgach wieczystych:				
	3) za pierwszą działkę	działka	21,96	387,91	477,13
	4) za każdą następną działkę	działka	2,23	39,39	48,45
3	Uzyskanie niezbędnych danych z państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego				
	1) do 4 punktów granicznych i osnowy geodezyjnej	ryczałt	4,67	82,49	101,47
	2) za każdy następny punkt graniczny i osnowy geodezyjnej	punkt	0,32	5,65	6,95
4	Ustalenie granic nieruchomości				
	1) do 4 punktów granicznych	ryczałt	29,39	519,16	638,57
	2) za każdy następny punkt graniczny na podstawie danych geodezyjno-kartograficznych	punkt	2,23	39,39	48,45
	3) za każdy następny punkt graniczny na podstawie oświadczeń stron	punkt	0,96	16,96	20,86
5	Pomiar sytuacyjny i opracowanie jego wyników oraz sporządzenie mapy				
	1) dla powierzchni do 0,50 ha	ryczałt	51,88	916,44	1127,22
	2) dla powierzchni powyżej 0,50 ha do 1,00 ha	ryczałt	65,24	1152,44	1417,50
	3) dla powierzchni powyżej 1,00 ha do 3,00 ha	ryczałt	78,08	1379,25	1696,48
	4) dla powierzchni powyżej 3,00 ha do 5,00 ha	ryczałt	96,96	1712,76	2106,69
	5) za każdy następny hektar	1 ha	11,57	204,38	251,39
6	Podział nieruchomości:				
	• opracowanie wstępnego projektu na kopii mapy:				
	1) podział na dwie działki	ryczałt	14,43	254,90	313,53
	2) za każdą następną działkę	działka	2,23	39,39	48,45
	• obliczenie i wyznaczenie w terenie projektu podziału:				
	3) podział na dwie działki	ryczałt	65,24	1152,44	1417,50
	4) za każdą następną działkę	działka	7,32	129,30	159,04
7	Inne prace geodezyjno-kartograficzne:				
	• skartowanie i opisanie na mapie granic ustalonych w postępowaniu rozgraniczeniowym:				
	1) do 4 punktów granicznych	ryczałt	9,76	172,41	212,06
	2) za każdy następny punkt graniczny	punkt	1,49	26,32	32,37
	• skartowanie i opisanie na mapie projektu podziału nieruchomości:				
	3) podział na dwie działki	ryczałt	24,40	431,02	530,15
	4) za każdą następną działkę	punkt	2,23	39,39	48,45
	5) za pomiar i sporządzenie szkicu sytuacyjnego do różnych celów stosuje się stawki określone w lp. 5 z zastosowaniem współczynnika 0,5				

Opracowanie Sądu Okręgowego w Krakowie na podstawie załącznika nr 3 do rozporządzenia ministra sprawiedliwości z 24 kwietnia 2013 r. w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii w postępowaniu karnym (DzU poz. 508)

Narzędzia dla biegłych sądowych

Za miesiąc Bogdan Grzechnik spróbuje sformułować projekt standardów technicznych dla biegłych sądowych w zakresie wszystkich asortymentów prac geodezyjnych, a my poprosimy o jego ocenę w dyskusji na łamach GEODETY.

Redakcja

• Podsumowanie

W związku z powyższym postanowiłem przygotować dla Ministerstwa Sprawiedliwości, Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii, ale także dla aktualnie działających biegłych sądowych tezy do projektu standardów dla wszystkich opracowań geodezyjnych sporządzanych dla sądów cywilnych.

Dotyczyć to będzie następujących asortymentów prac:

- rozgraniczania nieruchomości,
- podziałów nieruchomości i znoszenia współwłasności,
- wznawiania znaków granicznych,
- ustanawiania służebności grunтовых,
- ustanawiania służebności przesyłu,
- zasiedzenia nieruchomości.

W tezach tych dla każdego asortymentu prac postaram się omówić:

- rodzaje czynności, jakie powinno się wykonać,

- dokumenty, które powstaną w wyniku tych prac,

- wariantowość niektórych opracowań,

- procedury związane ze zgłaszaniem prac i przekazywaniem ich wyników do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego,

- co powinna zawierać opinia dla sądu,

- czynności, które powinny być zlecone biegłemu sądowemu przed uprawomocnieniem się postanowienia, a które pod nadzorem sądu powinien wykonać po jego uprawomocnieniu.

Standardy te powinny być podstawą do ustalenia taryfy opłat za czynności biegłego sądowego.

Jeszcze na zakończenie tej części artykułu proponuję, jakie regulacje dla biegłych sądowych z zakresu geodezji i kartografii powinny się znaleźć w ustawie:

- wiek od 30 do 70 lat,
- wyższe wykształcenie geodezyjne,
- minimum 5 lat pracy zawodowej, w tym 3 lata w bezpośredniej produkcji,
- posiadanie państwowych uprawnień zawodowych z zakresów, które będą przedmiotem działalności biegłego,
- listy biegłych powinny być prowadzone tak jak dotychczas, przez sądy okręgowe, ale powinno się także utworzyć listę krajową obejmującą najlep-

szych biegłych po praktykowaniu minimum 3 lata w okręgach,

- prezesi sądów powinni mieć prawo weryfikacji biegłych w drodze egzaminów, powołując do pomocy ekspertów z danej dziedziny,

- za błędne opinie biegli powinni ponosić odpowiedzialność finansową, dlatego ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej powinno być obowiązkowe,

- każdy biegły kopie wykonanej dokumentacji wraz z opinią dla sądu powinien przechowywać przez okres minimum 10 lat, co umożliwi ocenę dorobku biegłego,

- biegli powinni być zobowiązani do ciągłego doskonalenia swojej wiedzy zarówno w sprawach technicznych, jak i w zakresie nowych regulacji prawnych,

- kandydat na biegłego powinien posiadać nieskazitelną opinię z poprzednich miejsc pracy,

- oczywiście powinien posiadać także prawa cywilne i obywatelskie.

Bogdan Grzechnik

twórca stałych uprawnień i pierwszy przewodniczący Komisji Kwalifikacyjnej w 1984 roku, doświadczony pracownik administracji geodezyjnej, w tym szczebla centralnego, wykonawca wielu prac, współwłaściciel firmy geodezyjno-prawnej Grunt, społecznik, aktywny działacz SGP oraz GIG, której wiele lat prezesował

Postscriptum do art. „Stolica pod kosmiczną lupą”

Pan redaktor Jerzy

Królikowski opublikował w marcowym wydaniu GEODETY artykuł, który przeczytałem z dużym zainteresowaniem. Nie znam się na metodach interferometrii radarowej, mogę natomiast wypowiedzieć się w sprawie interpretacji deformacji właśnie na terenie stolicy, a także na terenach położonych na szerszym obszarze, tj. na Mazowszu i w Wielkopolsce. W 1974 roku obroniłem na Politechnice Warszawskiej dyplom pt. „Wyznaczenie przemieszczeń pionowych znaków wysokości m.st. Warszawy w oparciu o wyniki dwu niwelacji”. Dane z niwelacji precyzyjnych wykonanych w 1950 i 1959 roku udostępniło mi Warszawskie Przedsiębiorstwo Geodezyjne z polecenia dyr. Wacława Kłopotcińskiego, przyjaciela mojego promotora prof. Zygmunta Kowalczyka.

Interpretacja obliczonych przemieszczeń (metodą najmniejszych kwadratów, komputerem Odra 1204) w połączeniu z danymi ówczesnego Atlasu Geologicznego Warszawy dowiodła jednoznacznie, że repery fundamentalne i repery zastabilizowane na budynkach posadowionych w trzeciorzędowych ilach plioceńskich (wypiętrzających się na znacznym obszarze Warszawy) wykazują niewielkie przemieszczenia, wręcz zachowały stałość. W ocenie geotechnicznej ily plioceńskie szacuje się bardzo korzystnie z punktu widzenia warunków do posadawiania obiektów budowlanych. W pliocenie na Mazowszu i w Wielkopolsce istniało rozległe jezioro śródlądowe i w związku z tym osadziły się na jego dnie ily dochodzące do ok. 100 m grubości, na znacznych obszarach sięgające do powierzchni terenu.

Z kolei repery posadowione w utworach czwartorzędowych (fundamentalne, na budynkach) wykazały znaczne przemieszczenia, co miało związek ze zmianą

stosunków wodnych (obniżanie się krzywych depresji) spowodowanych odbudową Warszawy. Czerpana przez mieszkańców Warszawy woda oligoceńska – leżąca w niecce – ma nad sobą twory miocenijskie, plioceńskie oraz czwartorzędowe (plejstoceńskie i holocenijskie), co na pewno wpływa na osiadanie całej niecki. Trudno jednak ocenić, co jest efektem zmniejszania zasobów wody oligoceńskiej, a co efektem zmian krzywych depresji w wyniku prowadzonych prac budowlanych. Dużo więcej danych można uzyskać, sięgając do mojego artykułu z 1975 roku („Przegląd Geodezyjny” nr 11).

Sumując, przy interpretacji deformacji terenu warto uwzględnić atlasy obrazujące miąższość osadów czwartorzędowych nad trzeciorzędowymi utworami plioceńskimi. A praca chyba mi się udało, bo Wydział zgłosił ją do X edycji konkursu „Dyplom dla Warszawy”, gdzie otrzymała III nagrodę, co było powodem do wręczenia mi przez ówczesnego prezydenta Warszawy pięknego okolicznościowego dyplomu i solidnej nagrody pieniężnej.

Jerzy Gajdek